

Wiad. entomol.	25, Supl. 2: 51-54	Poznań 2006
----------------	--------------------	-------------

Stan poznania pluskwiaków różnoskrzydłych (*Hemiptera: Heteroptera*) wybranych Parków Narodowych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem Ojcowskiego Parku Narodowego

The true bugs (*Hemiptera: Heteroptera*) of the selected Polish national parks in particular Ojcowski National Park

DOMINIK CHŁOND

Uniwersytet Śląski, Wydział BiOŚ, Katedra Zoologii, Bankowa 9, 40-007 Katowice;
e-mail: chlond@us.edu.pl

ABSTRACT: Among Polish national parks the true bugs fauna in Ojcowski National Park is one of the least known. This faunistic research in Ojcowski National Park has been conducted for three seasons and confirms biodiversity of about 40% of the Polish *Heteroptera*.

KEY WORDS: Ojcowski National Park, *Hemiptera*, *Heteroptera*, faunistic research.

Obecnie na terenie naszego kraju znajdują się 23 Parki Narodowe. Pomimo unikatowych walorów przyrodniczych są one bardzo słabo poznane pod względem występujących na ich obszarze owadów z podrzędu *Heteroptera*. Dotychczasowe badania tej grupy owadów, zwłaszcza na początku ubiegłego wieku, prowadzone były w Parkach wybiórczo, a obszar ten najczęściej nie miał jeszcze statusu parku narodowego. Badania prowadzone były okazjnie pod względem fauny występujących tam pluskwiaków różnoskrzydłych, a ponadto dotyczyły określonych środowisk, a co za tym idzie wyłącznie konkretnych obszarów Parku. Lista gatunków z podrzędu *Heteroptera* powstała w wyniku takich fragmentarycznych badań była niekompletna i z reguły niezbyt długa, na przykład dla Ojcowskiego Parku Narodowego wynosi około 30 gatunków.

Najlepiej poznanymi pod względem składu gatunkowego *Heteroptera* Parkami Narodowymi są: Świętokrzyski PN – 173 gatunki (STRAWIŃSKI 1962), Woliński PN – 93 gatunki (LIS, GORCZYCA 1991; LIS 1992), Roztoczański PN – 416 gatunków (CMOLUCHOWA, LECHOWSKI 1994), Biebrzański PN – 167 gatunków (LIS i in. 1995), Bieszczadzki PN – 173 gatunki, z czego 122 gatunki należą do rodziny *Miridae* (GORCZYCA, LIS 2000), Białowiecki PN – 316 gatunków (GORCZYCA 2001; ŚLIPIŃSKA 2001), Słowiński PN – 230 gatunków (KORCZ 2003).

Jednym z najślabiej poznanych pod względem składu gatunkowego *Heteroptera* Parków w Polsce jest Ojcowski Park Narodowy. Utworzony został w 1956 roku, a z powierzchnią 2146 ha jest obecnie najmniejszym Parkiem w naszym kraju. Jak w innych przypadkach badania na tym terenie rozpoczęły się na długo przed jego utworzeniem.

Pionierem badań tego obszaru był Antoni WAGA biorący udział w słynnej wyprawie naturalistów w lecie 1854 roku, w której uczestniczyło kilkunastu innych badaczy, a sama wyprawa dostarczyła pierwszych danych o pluskwiakach występujących na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej oraz na terenie obecnego Parku i jego najbliższej okolicy. Wykazano wtedy zaledwie 7 gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (WAGA 1855, 1857).

Dalsze badania także nie dotyczyły wyłącznie Ojcowa, ale również jego najbliższych okolic. Jednak na terenie samego Parku do połowy XX wieku stwierdzono występowanie 7 nowych dla omawianego obszaru gatunków (SMRECZYŃSKI 1906; STRAWIŃSKI 1936). Kolejne 13 gatunków pojawia się w pracy SMRECZYŃSKIEGO (1954), natomiast najnowsze dane o pluskwiakach Parku to wykazanie trzech gatunków: *Eurygaster maura* (L.), *Eurydema rotundicollis* (DOHRN) oraz *Aradus truncatus* FIEB. (LIS 1989, 1990a, 1990b).

W przeciwieństwie do wielu innych grup owadów występujących na tym terenie pluskwiaki różnoskrzydłe są więc grupą prawie całkowicie niezbadaną, dlatego od 2003 roku na obszarze Ojcowskiego PN prowadzone są badania mające na celu m.in. ustalenie listy występujących tam gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych. Duże zróżnicowanie mikrosiedlisk na terenie Parku oraz liczba zebranych w trakcie badań gatunków pozwalają ocenić, że możliwe jest występowanie tutaj ok. 40% fauny lądowych pluskwiaków różnoskrzydłych wykazanych dotąd z Polski. Można również przypuszczać, iż na terenie Parku mogły przetrwać pojedyncze gatunki będące relikdami glacialnymi oraz gatunki rzadko spotykane na pozostałych terenach Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, jak również Polski (CHŁOND, GORCZYCA 2004).

SUMMARY

There are 23 national parks in Poland. The fauna of true bugs is the most known in Roztoczański NP (416 species). On the other hand, in Ojcowski NP, the list of collected species of *Heteroptera* is relatively short. The first data concerning the true bugs of this area were reported by Waga during the Naturalist's First Trip to Ojców in 1854. The number of collected species was relatively small (7 species). Other authors (SMRECZYŃSKI, 1906, 1954; STRAWIŃSKI 1936; LIS, 1989, 1990) reported approximately 20 more species of terrestrial true bugs in Ojcowski National Park. The diversity of plant assemblages and many diverse microhabitats within the area of the Park are conducive to the richness and variety of Heteropteran fauna – about 40% of Poland's terrestrial true bugs.

PIŚMIENNICTWO

- CHŁOND D., GORCZYCA J. 2004: Tasznikowate (*Heteroptera*, *Miridae*) wybranych zbiorowisk roślinnych Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. [W:] Zróżnicowanie i przemiany środowiska przyrodniczo-kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Tom I Przyroda. Wyd. Ojcowski Park Narodowy, Ojców: 313-315.
- CMOLUCHOWA A., LECHOWSKI L. 1994: Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) Roztocza. *Fragm. faun.*, **37** (7): 181-200.
- GORCZYCA J., LIS J. A. 2000: Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) Bieszczadów. *Monogr. Bieszczadzkie*, **7**: 191-204.
- GORCZYCA J. 2001: *Miridae* – tasznikowate. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): *Katalog fauny Puszczy Białowieskiej*. IBL, Warszawa: 101-103.
- KORCZ A. 2003: Pluskwiaki (*Heteroptera*) w zróżnicowanych środowiskach Słowińskiego Parku Narodowego oraz Góry Rowokół. *Rozpr. Nauk. Inst. Ochr. Roślin*, **13**: 1-226.
- LIS J. A. 1989: Shield-bugs of Poland (*Heteroptera*, *Pentatomoidea*) – a faunistic review. I. *Plataspidae*, *Thyreocoridae*, *Cydnidae*, *Scutelleridae* and *Acanthosomidae*. *Pol. Pismo ent.*, **59**: 27-83.
- LIS J. A. 1990a: *Aradus aterrimus* FIEBER, 1864 – nowy dla Polski gatunek pluskwiaka oraz trzecie stanowisko dla *A. truncatus* FIEBER, 1861 (*Heteroptera*, *Aradidae*). *Przeegl. zool.*, **34** (2-3): 279-280.
- LIS J. A. 1990b: Shield-bugs of Poland (*Heteroptera*, *Pentatomoidea*) – a faunistic review. *Pentatomidae*. *Ann. Upper Siles. Mus., Ent.*, **1**: 5-102.
- LIS J. A. 1992: New records of terrestrial bugs (*Heteroptera*) from the Wolin Island (NW Poland). *Ann. Upper Siles. Mus., Ent.*, **3**: 67-70.
- LIS J. A., GORCZYCA J. 1991: Terrestrial bugs (*Insecta*, *Heteroptera*) new to the Wolin Island. *Ann. Upper Siles. Mus., Ent.*, **2**: 93-102.
- LIS J. A., LIS B., GORCZYCA J. 1995: Pluskwiaki różnoskrzydłe (*Heteroptera*) środkowego basenu Doliny Biebrzy. *Wiad. entomol.*, **14** (2): 85-93.

- SMRECZYŃSKI S. 1906: Zbiór pluskwiaków Prof. Dra Stanisława ZARECZNEGO. Spraw. Kom. Fizyogr. PAU, **40** (2): 1-26.
- SMRECZYŃSKI S. 1954: Materiały do poznania fauny pluskwiaków (*Hemiptera*) Polski. Fragm. faun., **7**: 1-146.
- STRAWIŃSKI K. 1936: Badania nad fauną pluskwiaków drzew i krzewów w Polsce. Rozpr. Spraw. IBLP, A, **17**: 1-216.
- STRAWIŃSKI K. 1962: *Hemiptera-Heteroptera* Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Ann. UMCS, C, **17** (4): 165-193.
- ŚLIPIŃSKA E. 2001: *Saldidae – Pentatomidae*. [W:] GUTOWSKI J. M., JAROSZEWICZ B. (red.): Katalog fauny Puszczy Białowieskiej. IBL, Warszawa: 98-101.
- WAGA A. 1855: [W:] STRONCZYŃSKI K., TACZANOWSKI W., WAGA A.: Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa. Bibl. Warszawska, **58**: 142-172.
- WAGA A. 1857: [W:] STRONCZYŃSKI K., TACZANOWSKI W., WAGA A.: Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa (Dokończenie). Bibl. Warszawska, **2**: 161-227.